

5253

REFERAT
KWESTIONARIUSZ HISTORYCZNY

b. jeńca - internowanego - więźnia - "lagernika" - zesłańca w Z.S.R.R.

1. DANE OSOBISTE /Imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny.
BARTCZAK Wojciech, student, lat 40, pamiernik handlowy, żonaty

2. DATA I OKOLICZNOŚCI ZAARRESTOWANIA. Wzięty do niewoli 22. IX 1939
pod Włodzimierzem

3. NAZWA OBOZU /Więzienia - miejsca przymusowych robót/ oboz jeńców
w Radziwiłowie, następnie w Wielkich Łukach pod Tarnopolami

4. OPIS OBOZU WIĘZIENIA itp./teren, budynki, warunki mieszkaniowe, higiena/
Radziwiłów - około kolejowa przystanek, budynek podłojowy z wieńcem obok stacji - hal
mieszkania 3-piętrowy. Mieszkania dobre, na salach przejeżdżających. Warunki
higieniczne wystarczające. - Oboz w Wielkich Łukach, w majątku ziemskim,
mieszkania dla kuzynów z oboz budowlanej z kamieniami, ziemny. Przejeżdżanie
spóźnione, dopiero po kilkudziesięciu godzinach pobytu przed tym legalskim
z góry, niesprzyjające po usunięciu przed namiem przepięknie kładzie.
Lazienki urządzone dopiero po upływie 4 miesięcy. Zarządca duży, przystępny
w okresie nocnym, ogarniane noce much

5. SKŁAD JEŃCÓW, WIĘZNIÓW, ZESŁAŃCÓW /Narodowość, kategoria przestępstwa, po-
ziom umysłowy i moralny, wzajemne stosunki i t.d./ Radziwiłów - około 700
jeńców. Klasyfikacja przestępstw Polaków, mniejszość 1/3 stanowili Białorusini, ukraińscy
nieświeżi żydów. Pozostali ukraińscy i moskalscy przestępcy. Polacy stanowili gwałtowną
grupę, unikając narzekań na jeńców i stosunków z ukraińskimi i obcy
przed dalszymi. - Wielkie Łuki - około 400 jeńców, z tymi większością Polaków, niewielu z ukraiń-
skiej narodowości. Poziom umysłowy średni, solidarności wśród Polaków duża,
poziom moralny duży. Wzajemne stosunki wśród Polaków b. dobre

6. ŻYCIĘ W OBOZIE WIĘZIENIU, i t.p./przebieg przeciętnego dnia, warunki pra-
cy, normy, wynagrodzenie, wyżywienie, ubranie, życie koleżeńskie i kultural-
ne i t.d./ Pobudka o godz. 6, a godz. 7 wyjście do pracy. Praca przy budowie
szosy, warunki pracy ciężkie, normy wysokie, nie zawsze wykonywalne, płaca
zależna od wyrobionych norm. Wyżywienie w okresie robót lepsze,
zimą gorsze. Płaca i rodzaj wyżywienia uzależniane były również
od ilości wykazanej pracy. Ubranie w miarę utrzymania nie nadawano
gastrowe, drelichowe z porządną łąką. Zapas też ubrań był za mały,
niec nie wiele i nosiło to ubranie strzępane. Większość chodziła
obdarta. Z obuwiami było jeszcze gorzej, a to które strzępowały się
było bardzo ciężkie i nie uszło do rąk. W okresie zimowym nie
nadawano sort zimowych z powodu braku. Sorty zimowe dostarczano do
obozu dopiero na wiosnę i w okresie kiedy już nie były one potrzebne.
Życie koleżeńskie wśród Polaków dobre, pomagano sobie wzajemnie
w pracy, opiekowano się starszymi i niekiedy: "Dobrym mi przyjdzie".
W obozie w Radziwiłowie urządzone miasteczko sportowe z gry, bilard,
organizowano orkiestrę, były też dostarczane gazety, rozrywki oraz
pisano nadawano w 1941 roku polskimi i ukraińskimi p.p. Pod sztandarem

Leżnia". W obozie w Wielkiej Łukach nie było odpočinisk, warunków nie ulepszeniśmiśtliwych, iśmiśtliwy nocyte nie, było, życie kulturalne a tyż warunkach było wiele ograniczone, czasem otrzymywałem gazetę i czasopiśmę, nie od dwięścietuśmich. Wpływ było kulturalne dobre.

5253

7. STOSUNEK WŁADZ NKWD DO POLAKÓW /Sposób badania, tortury, kary, propaganda komunistyczna, informacje o Polsce i t.d. Stosunek władz NKWD do

Polaków w obozie, wypadki, badania były dość częste, odbywały się przez noc i dzień. Kar lub tortur i w obozie badania nie stosowano. Karano jeńców za uchylenie się od pracy lub za inne, kary, nawiązano. W obozach byli, polityczni, którzy ulepszeniśmiśtliwych, powołani o treści komunistycznej, obecnosc jeńców na tyż, ulepszeniśmiśtliwych, było obowiązkowa.

Dopowiedzi o Polsce ulepszeniśmiśtliwych nie prawdziwe; starano się przekonać jeńców, że Polska jako państwo jest istniejąc i nie jest już nie powstanie.

8. POMOC LEKARSKA, SZPITAL, ŚMIERTELNOŚĆ, /Wymienić nazwiska zmarłych/

W Radziwiłowie była izba chorob prowadzona przez lekarza - jeńca ppor. Janusza. W Wielkiej Łukach izby chorob nie było, choroby obłożone leżali w oddzielnej sali. W obozie, choroby, odbywano do szpitala w Tarnopolu. Brak lekarstwa i trudności leczenia.

W Radziwiłowie postać zastępczo podlega ulepszeniśmiśtliwych jeden z jeńców, powołany na ulepszeniśmiśtliwych i ulepszeniśmiśtliwych. W obozie zabitego nie pamiętam. Był to urzędnik, elektryk i Poznań, z wojny lotniczej.

9. CZY I JAKI BYŁA ŁACZNOŚĆ Z KRAJEM I RODZINĄ. Łacznosc z krajem korespondencyjna bardzo ograniczona, listy do jeńców, którzy rodziny ulepszeniśmiśtliwych, na terenie okupacyjnym przez władze sowieckie. Ci ostatni ulepszeniśmiśtliwych nawet ulepszeniśmiśtliwych, nie było bezpośrednio z rodzinami, na terenie obozu.

10. KIEDY ZOSTAŁ ZWOLNIONY I W JAKI SPOSÓB DOSTAŁ SIĘ DO ARMII. Po ewakuacji obozu do Starobieloka zwołano mnie po ogłoszeniu amnestji i tam nastojenie do organizowania informacji, przy końcu sierpnia 1941 r. Ze Starobieloka wyjeżdżaliśmy, transportem artylerijskim.

M. D., dnia 25. II. 1943 r.

Bogusław Hajerich
podpis